

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	10So/86/2013
Identifikačné číslo spisu:	3012200552
Dátum vydania rozhodnutia:	24.09.2014
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Hatalová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:3012200552.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa: Z. G., nar. XX.XX.XXXX, bytom P. XXX, G. pri P., proti odporkyni: Sociálna poisťovňa - ústredie, Ul. 29. augusta 8, 813 63 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 11. júla 2012, konajúc o odvolaní obce Poruba proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne č. k. 12Sd/196/2012-35 zo dňa 20. septembra 2013, jednomyselne, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Trenčíne č. k. 12Sd/196/2012-35 zo dňa 20. septembra 2013 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Krajskému súdu v Trenčíne bol dňa 7. augusta 2012 doručený návrh navrhovateľa na preskúmanie rozhodnutia odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 11. júla 2012, ktorým mu bol zvýšený starobný dôchodok. Z obsahu návrhu nebolo celkom jasné a zrozumiteľné, čoho sa navrhovateľ domáhal.

Krajský súd svojím rozsudkom č. k. 12Sd/196/2012-15 zo dňa 21. februára 2013 rozhodnutie odporkyne podľa § 250q ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „O.s.p.“) ako vecne správne a zákonné potvrdil.

Po podaní odvolania navrhovateľom Najvyšší súd Slovenskej republiky svojím rozhodnutím č. k. 9So/81/2013-27 zo dňa 30. júla 2013 rozhodnutie Krajského súdu v Trenčíne č. k. 12Sd/196/2012-15 zo dňa 21. februára 2013 zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie s odôvodnením, že krajský súd pochybil, keď sa žiadosťou navrhovateľa formulovanou ako „oznamujem právnu pomoc pred legitímnym orgánom“ nezaoberal, pretože mu neumožnil realizovať tie procesné práva, ktoré mu zákon priznáva, najmä aby mu bol ustanovený zástupca z radov advokátov na ochranu jeho záujmov, čím mu odňal možnosť konať pred súdom. Ďalej najvyšší súd zaviazal krajský súd odkázať navrhovateľa na Centrum právnej pomoci podľa § 30 O.s.p. a zväžiť postup podľa § 29 ods. 2 O.s.p. - ustanoviť navrhovateľovi opatrovníka.

Krajský súd uznesením č. k. 12Sd/196/2012-35 zo dňa 20. septembra 2013 ustanovil navrhovateľovi opatrovníka pre konanie Obecný úrad Poruba až do právoplatného skončenia veci. Svoje rozhodnutie zdôvodnil tým, že podľa ustanovenia § 29 ods. 2 O.s.p., súd môže ustanoviť opatrovníka účastníkovi, ak nie je schopný zrozumiteľne sa vyjadrovať.

Proti tomuto uzneseniu podala obec Poruba v zákonnej lehote odvolanie zo dňa 11. októbra 2013 dôvodiac, že predmetné ustanovenie opatrovníka navrhovateľovi nebolo s ňou vôbec konzultované, a taktiež neudelila súhlas s prevzatím funkcie opatrovníka. Ďalej poukazuje na to, že jej nie je známa žiadna skutočnosť o tom, že navrhovateľ nie je schopný sa zrozumiteľne vyjadrovať, nemá poznatok o existencii nejakého lekárskeho posudku týkajúceho sa postulačnej nespôsobilosti. Zdôraznila tiež, že medzi zamestnancami obce a navrhovateľom nie sú korektné vzťahy kvôli jeho správaniu. Uviedla, že navrhovateľ je rozvedený a je otcom dvoch dospelých detí, ktoré s ním nežijú. V blízkosti rodinného domu býva brat navrhovateľa s rodinou, s ktorým navrhovateľ neudržiava súdržné rodinné vzťahy. Z vyššie uvedených dôvodov obec Poruba navrhuje najvyššiemu súdu, aby uznesenie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa (§ 212 ods. 1 O.s.p., § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.) postupom podľa § 250ja ods. 2 veta prvá O.s.p. a dospel k záveru, že odvolaniu obce Poruba je potrebné vyhovieť.

Podľa § 244 ods. 1 O.s.p., správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy.

Podľa § 246c ods. 1 prvej vety O.s.p., pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona.

Podľa § 29 ods. 2 O.s.p., pokiaľ neurobí iné opatrenia, môže súd ustanoviť opatrovníka aj účastníkovi, ktorého pobyt nie je známy, ktorému sa nepodarilo doručiť na známu adresu v cudzine alebo ak je doručenie písomnosti v cudzine spojené s ťažko prekonateľnými prekážkami, ktorý je postihnutý duševnou poruchou alebo ktorý nie je schopný zrozumiteľne sa vyjadrovať.

Podľa § 29 ods. 6 O.s.p., za opatrovníka súd ustanoví osobu pôsobiacu v rodinnom, pracovnom, kultúrnom, prípadne v inom prostredí, ktoré je účastníkovi blízke. Súd môže za opatrovníka ustanoviť aj obec. Súd nemôže ustanoviť za opatrovníka zamestnanca súdu, ktorý prejednáva vec; to neplatí vo veciach, v ktorých hodnota pohľadávky bez príslušenstva v čase začatia konania neprevyšuje 1000 eur.

Podľa § 30 O.s.p., účastníka, ktorý požiada o ustanovenie advokáta a u ktorého sú predpoklady, aby bol oslobodený od súdnych poplatkov, súd odkáže na Centrum právnej pomoci. O tejto možnosti súd účastníka poučí.

Ustanovenie opatrovníka účastníkovi v zmysle § 29 ods. 2 O.s.p. prichádza do úvahy vtedy, ak nie je možné inými procesnými možnosťami zabezpečiť práva osoby, ktorá z rôznych dôvodov nemôže pred súdom samostatne konať. Uvedený názor vyplýva aj z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/159/2011. Občiansky súdny poriadok umožňuje súdu ustanoviť opatrovníka aj účastníkovi, ktorý je procesne spôsobilý, avšak iné dôvody mu bránia vykonávať procesné úkony samostatne. Môže tak urobiť za predpokladu, že neurobil iné opatrenia na zabezpečenie spravodlivého procesu (napr. prerušenie konania z dôvodu začatia opatrovníckeho konania) a sú tu prítomné dôvody, ktoré bránia účastníkovi vykonávať procesné úkony samostatne. Ustanoveniu opatrovníka účastníkovi však musí predchádzať zisťovanie, či sú dané dôvody pre takýto postup (napr. či nie je možné zabezpečiť procesné práva osoby aj inými možnosťami). Zo súdneho spisu má najvyšší súd za preukázané, že navrhovateľ v podanom opravnom prostriedku požiadal krajský súd o právnu pomoc. Krajský súd z nezistených dôvodov po zrušení svojho rozsudku vydal uznesenie, ktorým ustanovil navrhovateľovi opatrovníka - obec Poruba, pričom nerešpektoval právny názor odvolacieho súdu, ktorým ho zaviazal, aby postupoval podľa § 30 O.s.p. a odkázal ho na Centrum právnej pomoci. Najvyšší súd v uznesení, ktorým zrušil rozsudok krajského súdu najprv určil krajskému súdu, aby postupoval podľa § 30 O.s.p., a v prípade, ak to bude potrebné, aby aj zväžil postup podľa § 29 ods. 2 O.s.p.. Nedal mu teda možnosť na výber z dvoch alternatív, ale uložil mu povinnosť postupovať eventuálne v prípade, ak by prvý postup bol neúspešný. Z vyššie uvedeného teda vyplýva, že krajský súd nesplnil podmienky na ustanovenie opatrovníka osobe podľa § 29 ods. 2 O.s.p., pretože neskúmal iné procesné možnosti na zabezpečenie práva osobe (mal ju odkázať na Centrum právnej pomoci), ktorá z rôznych dôvodov nemôže samostatne konať pred súdom.

Najvyšší súd sa tiež nestotožňuje s názorom krajského súdu v otázke, či je možné považovať účastníka,

ktorého písomné podanie je neúplné a nezrozumiteľné za účastníka, ktorý nie je schopný zrozumiteľne sa vyjadrovať v zmysle § 29 ods. 2 O.s.p. Podľa názoru najvyššieho súdu, zákonodarcu mal v tomto ustanovení na mysli prípady, kedy účastník nie je schopný sa v konaní zrozumiteľne vyjadrovať, nemá tzv. postulačnú spôsobilosť. Pôjde najmä o prípady telesných väd (nemota, koktavosť) alebo stálych porúch, ktoré znemožňujú komunikáciu účastníka so súdom, čo v tomto prípade neplatí.

Najvyšší súd poukazuje aj na chybu vo výroku uznesenia krajského súdu, ktorým ustanovil navrhovateľovi za opatrovníka Obecný úrad Poruba. Podľa § 18 zákona č. 40/1964 Zb. (Občiansky zákonník) spôsobilosť mať práva a povinnosti majú aj právnické osoby. Právnickými osobami sú aj jednotky územnej samosprávy. V zmysle § 1 zákona č. 369/1990 Zb. obec je samostatný územný samosprávny a správny celok Slovenskej republiky. V zmysle § 16 zákona č. 369/1990 Zb., obecný úrad zabezpečuje organizačné a administratívne veci obecného zastupiteľstva a starostu, ako aj orgánov zriadených obecným zastupiteľstvom. Z uvedeného vyplýva, že spôsobilosť na práva a povinnosti a na právne úkony má obec a nie obecný úrad, a preto mala byť za opatrovníka označená Obec Poruba. Tento názor vyslovil aj Krajský súd v Hradci Králové vo svojom rozhodnutí sp. zn. 25Co 531/1997.

Aj ohľadom výberu osoby opatrovníka najvyšší súd nesúhlasí s názorom krajského súdu. Hoci výber osoby opatrovníka zákon ponecháva výlučne na súd, zo zákonného znenia § 29 ods. 6 O.s.p. vyplýva, že súd ustanoví osobu pôsobiacu v rodinnom, pracovnom, kultúrnom, prípadne v inom prostredí, ktoré je účastníkovi blízke, pričom v druhej vete je upravené, že za opatrovníka môže ustanoviť aj obec. Z toho vyplýva, že súd ustanoví predovšetkým osoby z navrhovateľovho blízkeho prostredia, a až potom, ak takejto osoby niet, ustanoví obec (pozri tiež rozhodnutie sp. zn. 25Co 531/1997). Aj napriek tomu, že podľa odvolania obce Poruba nežijú deti s navrhovateľom, resp. rodina s ním neudržiava súdržné vzťahy, krajský súd nijako bližšie neskúmal podmienky pre ustanovenie osoby z rodinného, pracovného, kultúrneho prostredia, ale ustanovil navrhovateľovi za opatrovníka Obec Poruba (resp. Obecný úrad Poruba - vzhľadom na vyššie uvedené je to nesprávne), čo možno považovať za nesprávny postup.

Záverom najvyšší súd podotýka, že sa nestotožnil s námietkou Obce Poruba týkajúcej sa neudelenia súhlasu s ustanovením za opatrovníka. Ako vyplýva z ustálenej súdnej praxe (R 45/86 /str. 186-187/; usnesení Krajského soudu v Hradci Králové sp. zn. 25Co 531/1997, uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9So/8/2013), v prípade ustanovenia mesta (obce) za opatrovníka v zmysle § 29 O.s.p. sa jeho predchádzajúci súhlas nevyžaduje.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe uvedených dôvodov zrušil uznesenie krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie podľa § 221 ods. 1 písm. f/ a ods. 2 v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p., pretože účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Úlohou krajského súdu v ďalšom konaní bude pred prejednaním veci postupovať podľa § 30 O.s.p., a to zistiť, či navrhovateľ spĺňa predpoklady (pre splnenie podmienok je rozhodujúca existencia žiadosti účastníka konania, splnenie predpokladov na oslobodenie od súdnych poplatkov a potreba ochrany jeho záujmov) na to, aby mu bol na žiadosť ustanovený zástupca - Centrum právnej pomoci alebo advokát zapísaný do zoznamu podľa osobitného predpisu. Následne, v prípade neúspešného zabezpečenia práva osobe spôsobom ustanovenia zástupcu podľa § 30 O.s.p., dôsledne zvážiť postup podľa § 29 O.s.p. a v prípade existencie dôvodu na postup podľa uvedeného ustanovenia, dôsledne preskúmať podmienky na ustanovenie osoby za opatrovníka pôsobiacej v rodinnom, pracovnom, kultúrnom alebo inom prostredí, ktoré je navrhovateľovi blízke.

Úlohou krajského súdu bude postupovať v naznačenom smere a vo veci znovu rozhodnúť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol pomerom hlasov členov senátu 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.